

مطالعات توسعه اقتصادی و اشتغال در منطقه سیستان

آبان ماه ۱۳۹۹

اندیشکده پایا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسنامه گزارش

مطالعات توسعه اقتصادی و اشتغال در منطقه سیستان	عنوان پروژه
انتخاب رسته های شغلی مزیت دار منطقه سیستان و تحلیل زنجیره ارزش کسب و کارهای منتخب منطقه سیستان	موضوع پروژه
دوم	ویرایش
آبان ماه ۱۳۹۹	تاریخ انتشار
سجاد انتشاری	مدیر پروژه
حسنعلی جهانتیغ	همکاران
محمد مالکی	تایید کننده

فهرست

بخش اول: انتخاب رسته های شغلی مزیت دار منطقه سیستان.....	۷
۱ فصل اول مقدمه.....	۸
۱-۱- تعریف مسأله.....	۸
۱-۲- اهداف تحقیق.....	۱۱
۱-۳- نوآوری پژوهش.....	۱۲
۲ فصل دوم پیشینه پژوهش.....	۱۳
۲-۱- توسعه اقتصادی و اشتغال.....	۱۳
۲-۲- مطالعات انجام شده در منطقه سیستان.....	۱۵
۲-۲-۱- سازمان برنامه و بودجه.....	۱۵
۲-۲-۲- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.....	۲۲
۲-۲-۳- بنیاد برکت.....	۲۳
۲-۲-۴- سازمان صنایع کوچک و شهرک های صنعتی.....	۲۶
۲-۲-۵- موسسه پژوهش های برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی.....	۲۷
۲-۲-۶- بنیاد علوی.....	۲۸
۲-۲-۷- مرکز پژوهش های مجلس، اتاق اصناف و غیره.....	۲۸
۲-۲-۸- جمع بندی.....	۲۸
۳ فصل سوم روش تحقیق.....	۳۱
۳-۱- مقدمه.....	۳۱
۳-۲- شاخص های ارزیابی.....	۳۲
۳-۲-۱- امکان پذیری.....	۳۲
۳-۲-۲- سودمندی.....	۳۳
۳-۲-۳- توسعه و تکثیر پذیری.....	۳۵
۳-۲-۴- سهولت شکل گیری.....	۳۶
۳-۳- تصمیم گیری چند شاخصه.....	۳۹
۳-۴- رسته های مورد ارزیابی.....	۴۰
۴ فصل چهارم منطقه مورد مطالعه.....	۴۷
۴-۱- موقعیت جغرافیایی و تقسیمات کشوری.....	۴۷
۴-۲- ویژگی های آب و هوایی منطقه سیستان.....	۴۸
۴-۲-۱- درجه حرارت.....	۴۸
۴-۲-۲- بارندگی.....	۴۹
۴-۳- وضعیت اقتصادی استان سیستان و بلوچستان.....	۵۱
۵ فصل پنجم نتایج و بحث.....	۵۳

۵۳	مقدمه.....	۵-۱
۵۳	امتیازهای کسب شده توسط هر فعالیت اقتصادی به تفکیک مؤلفه و شاخص.....	۵-۲
۵۹	بررسی برخی الزامات مرتبط با رسته‌های انتخابی.....	۵-۳
۶۰	بررسی سرمایه ثابت مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی.....	۵-۳-۱
۶۲	بررسی سرمایه در گردش مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی.....	۵-۳-۲
۶۳	بررسی سرمایه کل مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی.....	۵-۳-۳
۶۵	بررسی هزینه‌های متغیر فعالیت‌های اقتصادی.....	۵-۳-۴
۶۶	بررسی درآمد سالانه فعالیت‌های اقتصادی.....	۵-۳-۵
۶۸	بررسی سود سالانه فعالیت‌های اقتصادی.....	۵-۳-۶
۶۹	بررسی تعداد شغل ایجاد شده توسط هر فعالیت اقتصادی.....	۵-۳-۷
۷۰	بررسی سرانه ایجاد اشتغال توسط هر فعالیت اقتصادی.....	۵-۳-۸
۷۱	بررسی نسبت سود به سرمایه در فعالیت اقتصادی.....	۵-۳-۹
۷۲	بررسی شدت سرمایه مورد نیاز در فعالیت اقتصادی.....	۵-۳-۱۰
۷۳	بررسی نقش هر فعالیت اقتصادی در راستای افزایش درآمد در منطقه (RGDP).....	۵-۳-۱۱
۷۴	ارزیابی نهایی و انتخاب کسب و کارها.....	۵-۴
۷۹	بخش دوم: تحلیل زنجیره ارزش کسب و کارهای منتخب منطقه سیستان.....	
۸۰	فصل اول مقدمه.....	۱
۸۰	مقدمه.....	۱-۱
۸۱	فصل دوم پیشینه.....	۲
۸۱	تعریف مفهوم زنجیره ارزش.....	۲-۱
۸۱	شکل گیری مفهوم زنجیره ارزش.....	۲-۲
۸۲	ضرورت توجه به زنجیره ارزش.....	۲-۳
۸۲	معرفی مدل زنجیره ارزش پورتر.....	۲-۴
۸۳	تفکر سیستمی و نگاه فرآیندی به مسائل.....	۲-۵
۸۳	نقد زنجیره ارزش پورتر.....	۲-۶
۸۴	منابع.....	۲-۷
۸۵	فصل سوم روش تحقیق.....	۳
۸۵	مقدمه.....	۳-۱
۸۵	تعیین ظرفیت توسعه‌ی کسب و کار.....	۳-۲
۸۶	هدفگذاری کمی طرح.....	۳-۳
۸۷	تحلیل زنجیره ارزش.....	۳-۴
۸۷	تدوین نقشه فرآیندی زنجیره ارزش.....	۳-۴-۱
۸۹	تحلیل حلقه‌های متعدد زنجیره ارزش.....	۳-۴-۲
۱۰۱	تدوین نظام مسائل و استخراج گلوگاه زنجیره ارزش.....	۳-۵
۱۰۱	استخراج لیست مسائل زنجیره ارزش.....	۳-۵-۱
۱۰۲	نظام علت و معلولی مسائل.....	۳-۶

۱۰۲.....	تعیین گلوگاه‌های زنجیره ارزش.....	۳-۷
۱۰۴.....	تعیین راهبرد، راهکار و برنامه اقدام.....	۳-۸
۱۰۴.....	راهبرد.....	۳-۸-۱
۱۰۴.....	راهکار.....	۳-۸-۲
۱۰۵.....	تدوین برنامه اقدام.....	۳-۸-۳
۱۰۵.....	طراحی نهادی.....	۳-۸-۴
۱۰۵.....	تعیین بازیگرها.....	۳-۸-۵
۱۰۶.....	فصل چهارم نتایج و بحث (گیاهان دارویی)	۴
۱۰۶.....	مقدمه.....	۴-۱
۱۰۷.....	معرفی گیاه رازیانه.....	۴-۲
۱۰۹.....	تعیین ظرفیت توسعه‌ی رازیانه.....	۳-۴
۱۰۹.....	منابع پایه.....	۱-۳-۴
۱۱۰.....	بازار.....	۴-۳-۲
۱۱۲.....	نیروی انسانی.....	۳-۳-۴
۱۱۳.....	الزامات تولید.....	۴-۳-۴
۱۱۳.....	هدف گذاری کمی طرح.....	۴-۳-۵
۱۱۳.....	تدوین نقشه فرآیندی زنجیره گیاه رازیانه.....	۴-۴
۱۱۶.....	زمین.....	۴-۴-۱
۱۱۷.....	آب.....	۴-۴-۲
۱۱۹.....	بذر.....	۴-۴-۳
۱۲۰.....	کود.....	۴-۴-۴
۱۲۲.....	سم.....	۴-۴-۵
۱۲۳.....	کاشت.....	۴-۴-۶
۱۲۵.....	داشت (آبیاری، سمپاشی، کوددهی).....	۴-۴-۷
۱۲۸.....	برداشت.....	۴-۴-۸
۱۲۹.....	تعمیرات و فروش ماشین‌های کشاورزی.....	۴-۴-۹
۱۳۰.....	مشاوره و آموزش.....	۴-۴-۱۰
۱۳۲.....	بسته بندی.....	۴-۴-۱۱
۱۳۳.....	برندینگ.....	۴-۴-۱۲
۱۳۴.....	بازاریابی و فروش.....	۴-۴-۱۳
۱۳۵.....	حمل و نقل.....	۴-۴-۱۴
۱۳۶.....	فروش بذر و کود و سم.....	۴-۴-۱۵
۱۳۷.....	عرق گیری.....	۴-۴-۱۶
۱۳۸.....	فرآوری و عصاره گیری.....	۴-۴-۱۷
۱۳۹.....	تدوین نظام مسائل و گلوگاه زنجیره گیاهان دارویی.....	۴-۵
۱۳۹.....	استخراج لیست مسائل زنجیره ارزش گیاهان دارویی.....	۴-۵-۱
۱۴۱.....	نظام علت و معلولی مسائل.....	۴-۵-۲
۱۴۲.....	گلوگاه‌های زنجیره ارزش رازیانه.....	۴-۵-۳

۱۴۳.....	تعیین راهبرد، راهکار و برنامه اقدام.....	۴-۶
۱۴۴.....	راهبرد.....	۴-۶-۱
۱۴۵.....	راهکار.....	۴-۶-۲
۱۴۶.....	طراحی نهادی.....	۴-۶-۳
۱۴۷.....	تعیین بازیگرها.....	۴-۶-۴
۱۴۹.....	تدوین بسته اقدام.....	۴-۶-۵
۱۵۳.....	فصل پنجم نتایج (محصولات گلخانه ای).....	۵
۱۵۳.....	مقدمه.....	۵-۱
۱۵۳.....	تعیین ظرفیت توسعه‌ی گوجه‌فرنگی گلخانه‌ای.....	۵-۲
۱۵۳.....	منابع پایه.....	۵-۲-۱
۱۵۴.....	بازار.....	۵-۲-۲
۱۵۸.....	الزامات تولید.....	۵-۲-۳
۱۵۸.....	هدف گذاری کمی طرح.....	۵-۲-۱
۱۵۸.....	تدوین نقشه فرآیندی زنجیره محصول گوجه فرنگی.....	۵-۳
۱۶۱.....	زمین.....	۵-۳-۱
۱۶۲.....	آب.....	۵-۳-۲
۱۶۴.....	بذر.....	۵-۳-۳
۱۶۶.....	کود.....	۵-۳-۴
۱۶۷.....	سم.....	۵-۳-۵
۱۶۹.....	سازه و تاسیسات گلخانه.....	۵-۳-۶
۱۷۱.....	کاشت.....	۵-۳-۷
۱۷۲.....	داشت.....	۵-۳-۸
۱۷۴.....	برداشت.....	۵-۳-۹
۱۷۶.....	تعمیرات و فروش سیستم‌های آبیاری.....	۵-۳-۱۰
۱۷۷.....	آموزش و مشاوره.....	۵-۳-۱۱
۱۷۸.....	بسته بندی.....	۵-۳-۱۲
۱۷۹.....	برندینگ.....	۵-۳-۱۳
۱۸۰.....	بازاریابی.....	۵-۳-۱۴
۱۸۱.....	حمل و نقل.....	۵-۳-۱۵
۱۸۲.....	فروش بذر و کود و سم.....	۵-۳-۱۶
۱۸۳.....	تاسیس و نصب سازه و تجهیزات.....	۵-۳-۱۷
۱۸۵.....	تدوین نظام مسائل و گلوگاه زنجیره محصولات گلخانه ای.....	۵-۴
۱۸۵.....	استخراج لیست مسائل زنجیره ارزش محصولات گلخانه ای.....	۵-۴-۱
۱۸۷.....	نظام علت و معلولی مسائل.....	۵-۴-۲
۱۸۷.....	گلوگاه‌های زنجیره ارزش رازیانه.....	۵-۴-۳
۱۸۸.....	تعیین راهبرد، راهکار و برنامه اقدام.....	۵-۵
۱۸۸.....	راهبرد.....	۵-۵-۱
۱۸۹.....	راهکار.....	۵-۵-۲

۱۸۹.....	تدوین بسته اقدام.....	۳-۵-۵-
۱۹۰.....	هزینه ها.....	۴-۵-۵-
۱۹۲.....	فصل ششم نتایج (پرورش شتر).....	۶
۱۹۲.....	مقدمه.....	۱-۶-
۱۹۲.....	تدوین نقشه فرآیندی زنجیره پرورش شتر.....	۱-۶-
۱۹۴.....	منابع پایه.....	۱-۱-۶-
۱۹۴.....	نهاده ها.....	۲-۱-۶-
۱۹۴.....	فرآیند تولید.....	۱-۱-۶-
۱۹۴.....	پشتیبانی و خدمات.....	۲-۱-۶-
۱۹۵.....	محصولات.....	۳-۱-۶-
۱۹۶.....	خدمات بازاریابی.....	۴-۱-۶-
۱۹۶.....	تدوین نظام مسائل و گلوگاه زنجیره پرورش شتر.....	۲-۶-
۱۹۶.....	استخراج لیست مسائل زنجیره.....	۱-۲-۶-
۱۹۶.....	نظام علت و معلولی.....	۲-۲-۶-
۱۹۷.....	گلوگاه زنجیره ارزش.....	۳-۲-۶-
۱۹۷.....	تعیین راهبرد، راهکار و برنامه اقدام.....	۳-۶-
۱۹۷.....	راهبرد.....	۱-۳-۶-
۱۹۸.....	راهکار.....	۲-۳-۶-
۱۹۹.....	تعیین بازیگرها.....	۳-۳-۶-
۱۹۹.....	تدوین بسته اقدام.....	۴-۳-۶-
۲۰۰.....	هزینه ها و درآمد ها.....	۵-۳-۶-

پیشگفتار

منطقه ی سیستان شامل پنج شهرستان زابل، زهک، نیمروز، هامون و هیرمند در شمال استان سیستان و بلوچستان قرار داد. پروژه ی توسعه اقتصادی و اشتغال منطقه سیستان در سال ۱۳۹۸ کلید خورد و تا آبان ۱۳۹۹ به طول انجامید. هدف این پروژه، تعیین رسته های مزیت دار منطقه ی سیستان و طراحی یک برنامه اقدام برای توسعه ی آن رسته ها است. نتایج این پروژه در دو بخش مجزا ارائه می شود.

در بخش اول روند بررسی رسته های شغلی در این منطقه و تعیین رسته های مزیت دار منطقه ارائه شده است. در این بخش مطالعه ی اسناد پیشین، جمع آوری اطلاعات از طریق مصاحبه و بازدید های میدانی، طراحی شاخص های ارزیابی، استفاده از روش تصمیم گیری چند شاخصه و در نهایت انتخاب رسته های مزیت دار منطقه انجام می شود. در بخش دوم، فرآیند تحلیل زنجیره ارزش، تدوین نظام مسائل، تعیین گلوگاه، طراحی راهبرد و راهکار و تدوین برنامه اقدام تبیین می شود.